

О. В. Кузьменко

Охорона громадського порядку

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ – діяльність відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення захисту конституційних прав і свобод громадян, їхнього життя і здоров'я, честі та гідності, дотримання норм суспільної моралі. Правовою основою О. г. п. є Конституція України, Кримінал. кодекс України, Кодекс України про адм. правопорушення, Закони України «Про Національну поліцію» (2015), «Про оперативно-розшукову діяльність» (1992), «Про транспорт» (1994), «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (2000; усі – з подальшими змінами і доповненнями), укази Президента України та ін. нормативно-правові акти. О. г. п. здійснюють переважно у 3-х напрямках: адм.-, кримінал.- і цивіл.-правовому. Адм.-правова О. г. п. – виконавчо-розпорядча діяльність держ. органів та органів місц. самоврядування щодо встановлення і забезпечення обов'язк. правил поведінки у сфері громад. порядку; створення умов для реалізації прав громадян, охорони цих прав; забезпечення умов спокою в громад. місцях, поведінки громадян у рамках наказів і діючих норм; здійснення адм. нагляду; застосування до порушників заходів адм. впливу та ін. В адм.-правовій О. г. п. розрізняють діяльність: нормотворчу – створення норматив. актів з адм.-правових питань охорони порядку; правозастосовчу – впровадження у життя правил у сфері громад. порядку; правоохоронну – охоплює заходи із забезпечення встановленого порядку й застосування заходів впливу до його порушників. Зміст кримінал.-правової О. г. п. становить боротьба зі злочин. посяганнями на громад. спокій і встановлений порядок користування певними матеріал. благами із застосуванням заходів, регламентов. кримінал. і кримінал.-процесуал. законодавством. Органи розслідування та суди використовують кримінал.-правові засоби для боротьби зі злочин. посяганнями, застосовуючи встановлені законом засоби й міри покарання до винних осіб. Цивіл.-правова О. г. п. – діяльність судів із вирішення цивіл.-правових спорів у питаннях охорони прав, свобод і закон. інтересів громадян, а також забезпечення виконання відповід. суб'єктами певних обов'язків у сфері громад. порядку. Найбільшу за обсягом частину компетенції О. г. п. виконують органи внутр. справ, покликані розв'язувати практичні завдання забезпечення О. г. п., припинення злочинів і запобігання їм з використанням новіт. досягнень криміналістич. науки й техніки, розслідування злочинів і розшук правопорушників, запобігання пожежам і боротьби з ними. Відповідно до чинного законодавства в О. г. п. беруть участь також громад.

формування, що можуть бути утворені на засадах громад. самодіяльності як зведені загони громад. формувань, спеціаліз. загони (групи) сприяння міліції, асоціації громад. формувань тощо. Громад. формування з О. г. п. працюють у взаємодії з правоохорон. органами, органами виконав. влади та місц. самоврядування. Координують їхню діяльність місц. держ. адміністрації та органи місц. самоврядування. Адм. законодавством встановлено відповідальність за проступки у сфері громад. порядку, зокрема за дрібне хуліганство, азартні ігри й гадання в громад. місцях, не виконання батьками або особами, котрі їх замінюють, обов'язків з виховання чи навчання дітей, розпивання спирт. напоїв у громад. місцях, появу у цих місцях у п'яному вигляді, самогоноваріння та придбання самогону, доведення неповнолітніх до стану сп'яніння тощо. О. г. п. здійснюють з використанням методів переконання й примусу. Метод держ. примусу в боротьбі з порушеннями громад. порядку є вимушеною реакцією на скоювані проступки, юрид. засобом охорони матеріал. і духов. цінностей суспільства.

Заходи примусу, що їх застосовують держ. органи та уповноважені на те посад. особи, регламентовані законодавством, що визначає види й обсяги примус. заходів, підстави й порядок їхнього застосування, компетенцію відповід. органів. За порушення громад. порядку вживають відповідні заходи адм. примусу: попередження, припинення, адм. стягнення. Заходи попередження застосовують з метою запобігання проступкам, коли є реальні підстави передбачити, що проступок може бути здійснений і йому потрібно запобігти, коли необхідно забезпечити правопорядок у надзвич. (екстремал.) ситуаціях. Заходами припинення забезпечують зупинення неправомір. поведінки, усунення шкідливих наслідків, створення необхід. умов для можливого в майбутньому притягнення винної особи до адм. відповідальності. Адм. стягнення – захід покарання за вчинені проступки, зокрема ті, що посягають на громад. порядок. Громадян, які вчинили порушення громад. порядку, притягують до адм. відповідальності у формі попередження, штрафу, виправних робіт без позбавлення волі, адм. арешту, конфіскації майна.

Бібліографічний опис:

Охорона громадського порядку / О. В. Кузьменко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-77292>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).